

REJSTŘÍK

(čísla odkazují na stránky této příručky, slovesa jsou uváděna v infinitivu prez.)

- A**
ā, ab, předl. s abl., 27, 29; *ā/ab*, 29; *abs tē = ā tē*, 68; *ā-*, *ab-*, *abs-*, předpony, 31, 72; viz také *činitel ab-esse*, 31
abeceda, 8
ablativ, 18, 20, 27, 29, 34, 38, 68, 75; a. 3. dekl. končící na *-ī*, 37, 44, 48; a. participia prez., 44; – a. ceny, 33; – a. časový, 42, 43; – a. směru, 29, 63–64; – a. místní, 48, 63–64; – míry, 48; – a. nástroje a prostředku, 30, 33, 66, 68; – a. odluky, 29, 48, 63–64, 68; – a. srovnávací, 63; – a. vlastnosti, 77; – a. vztahu, 38, 59; – a. způsobový, 36; – a. absolutní, 47; s participiem prez., 60; a. s participiem perf., 60; – předl. s abl. 27, 34, 38, 68, 75
abs, *abs tē = ā tē*, 68; *abs-*, předpona, 72
ac, = *atque*
accidere, *accidit* (neosobně) *ut* + konj., 77
accūsāre, + gen. viny, 71
AcI, ak. + inf.: se slovesy *vidēre*, *aspicere*, *audīre*, *sentīre*, 37; *iubēre*, 37, 64–65; *dīcere* apod. (nepřímá řeč), 37, 57–58; *putāre*, 37; *gaudēre*, 37–38; *necesse est*, 37–38; *velle*, 65
ad, předl. s ak., 29; *ad* + ak. gerundia, 65, 78, nebo gerundiva, 78; *ad-*, předpona, 31, 35, 72
ad-esse, 31; + dat., 82
adjektiva, 20, 39, 51, 83; – 1./2. dekl., 20; *-er*, 51, 66; – 3. dekl., 39; *-er*, 51, 66; a. jednovýchodná, 66; – zájmena adjektivní, 32, 51; názvy měsíců, 41; abl. part. prez. jako adj., 44; part. perf. jako adj., 57–58; a. slovesné = gerundivum, 65; stupňování a., viz *pozitiv*, *komparativ*, *superlativ*
adverbia, 50, 51; *-ē*, 50, 51; *-ō*, 63; *-iter*, 51; *-nter*, 73; – stupňování a., 51; – a. číselná: násobná, 51; podílná, 72, 79
āēr āeris, řecký ak. *āera*, 66
aestimāre, + gen. hodnoty, 71
age agite, 28
aktivum, 29; part. prez. a fut., 47, 62–63
akuzativ, 24, 27, 29, 31, 34; a. 3. dekl. končící na *-im*, 48; a. s řeckou koncovkou (*āera*), 66; 34, 82; – a. rozsahu; místního, 40; časového, 42; – a. směru, 29, 63; – a. zvolací, 46; – dvojí a., 50; předl. s a., 29, 31; a. + inf. viz *AcI*
ali-: *ali-quandō*, *ali-quantum*, *ali-quis ali-quid*, *ali-quot*, 77
alter -era -erum, 44
amāns, + gen. předmětový, 64
ante, předl. s ak., 29; *multō*, *paulō ante*, 48
appropinquāre, + dat., 82
apud, předl. s ak., 29
arbor je femininum, 34
-ās, stará koncovka genitivu, 54
asimilace (spodoba znělosti), 35, 36, 50, 57, 59, 66, 75
aspergere, vazby, 73
aspicere, + AcI, 36
atque, 38; také *ac*, kdy se používá *atque* a *ac*, 40
audēre, semideponentní sloveso, 75
audīre, + AcI, 36
aut, odlišnost *aut* od *vel*, 43
- B**
bonus, komp. *melior*, sup. *optimus*, 52
- C**
carēre, + abl., 55
Catullus, 79, 81
causā, + gen. gerundia *-ndī*, 66
cavēre, + ak. (= „dávat si pozor na“; např. *Cavē canem* tj. „Pozor, pes!“), 58
cēterī, 22, 58
circum, předl. s ak., 29
cognōmen, 39
con-, předpona (= *cum*), 72
cōn-ferre, imper. *cōn-fer!*, 31
cōnfidere, + dat., 82
cōnstāre, + abl. ceny, 33
contrā, předl. s ak., 82
cōram, předl. s abl., 75
crēdere, + dat., 82
cum, spojka; + ind.: – časová, 35; označující náhlou událost, 52; + konj.: ‘*cum*’ *iterātīvum*, 71; ‘*cum*’ *nārrātīvum*, 71, 77; ‘*cum*’ *causāle*, 71
cum, předl. s abl., 27; *mē-cum*, *tē-cum*, *sē-cum*, 45; *con-*, předpona, 72
cupidus, + gen. předmětový, 64, 78–79
cūr?, 24

Č

čas: časový bod (abl.), 42; trvání (ak.), 42
časování, viz *konjugace, opisné časování*
činitel, 23; *ā* nebo *ab* + abl., 29; gerundivum + dat. původce (opisné časování trpné), 72
číslo (singulár a plurál), 19; sloves, 18; substantiv, 19; básnický p., 82; viz též *plūrālia tantum*
číslovky: – č. násobné, 51; – č. podílné, 72, 79; – č. řadové, 42, 49; – č. základní, 22, 42, 49

D

dare, kmen končí na krátké *a*, 50; reduplikované perf. (i ve složeninách), 61
daktyl, 80
datum, 43
dativ, 30, 33; – d. prospěchu, 44; d. přivlastňovací, 39; d. původce (gerundivum + dat.), 74; – slovesa + dat., 82
dē, předl. s abl., 38; + abl. gerundia, 66; *-dē-* ve složených číslovkách, 49; *dē-*, předpona, 72
de-esse, + dat., 82
defektní slovesa, 45
deklinace, 33, 41; – 1. dekl., 33–34; – 2. dekl., 33–34; – 3. dekl., 33–34, 35; neutra, 35, 37, 62; – 4. dekl., 39; neutra, 58 (viz také *supinum*); – 5. dekl., 41
délka slabik, 13, 80
deponentní slovesa, 47, 62–63, 64; imperativ, 63, 64; participium prez. a participium fut. má aktivní význam, 47, 62–63; participium perf., 63, 65 (ve shodě s podmětem)
dīcere, imper. *dīc!*, 40; + AcI (nepřímá řeč), 37, 57, 70
distichon, elegické d., 81
dloužení samohlásek v perf. a supinovém kmenu, 61
domus, 54; *domum, domō, domī,* 55
Donatus, 83
dūcere, imper. *dūc!*, 34
dum, = „zatímco“, 34; + *expectāre* (*expectat dum...*, „čeká, až/dokud ne-...“), 34
duo duae duo, 22, 44, 49
důvod, viz *příčina*
dvojhlásky, 9, 11

E

ē, ex, předl. s abl., 27; *ē/ex*, 31; *ē-, ex-*, předpony, 31, 72
ecce, 22

edere, viz *ēsse*

elativ, viz *superlativ*

emere, + abl. ceny, 33

elize, 80

esse („být“): tvary, 18, 31, 36, 42, 46, 53 (imperf.), 54 (fut.), 57, 59 (perf.), 62 (plusqpf.), 66 (imper. fut.), 67 (konj. prez.), 69 (konj. impf.), 79; složeniny: *posse*, 35, 38, 46, 54; *ab-esse*, 46; *ad-esse*, 46, 82; *prōd-esse, prae-esse, de-esse*, 82; + dat. přivlastňovací, 39

ēsse („jíst“), 34, 36

et, 18; *et... et...*, 31; *et nōn = neque*, 25; *et nūllus = neque ūllus*, 52; *et nēmō, et nihil = neque quisquam, neque quidquam, et numquam = neque unquam*, 66

etiam, nōn solum... sed etiam..., 31

expectāre, + dum („až“, „dokud ne-“), 34

F

facere, sloveso na *-iō*, 46, 51; imper. *fac!*, 40; – pasivum *fieri*, 48, 50; pasivum složenin od *facere*, 51–52

facilis, sup. *facillimus*, 51

favēre, + dat., 82

femininum (ženský rod), 21

ferre, tvary, 40, 79; imper. *fer! ferte!*, 40

-ficere, složeniny od *facere* a jejich pasivní tvary, 51–52

fidere, + dat., 82

fieri, tvary, 48, 51; pasivum od *facere*, 48, 51; *fit* (impers.) *ut* + konj., 77

filius, voc. *fīlī,* 54

frui, + abl., 73

futurum, budoucí čas: akt. a pas., 54, 60–61; – futurum II. (*f. exāctum, f. perfectum* – předbudoucí čas), akt. a pas., 73; – imper. f., 79; participium f., 59, 60–61, 62; infinitiv f.: akt. a pas., 61

G

gaudēre, + AcI, 37–38; *g. quod* + ind., 37–38

genitiv, 21; *g. plurálu* 3. dekl., 34; *g. pl. na -um* (namísto *-ōrum*) 2. dekl. (*sēstertius, nummus*), 77; – *g. partitivní*, 40, 48; *mīlia* + *g.* 40, 77; *multum, paulum* + *g.*, 48; *superlativ* + *g.*, 52; *g. se zájmeny* 71; – *g. vlastnosti* (označení věku), 53; – *g. předmětový*, 64, 78; *cupidus, amāns* + *g.*, 64, 78–79; – *g. hodnoty*, 71; *g. viny*, 71; *plēnus* + *g.*, 31; *puget* + *g.*, 61; *oblīvīscī* + *g.*, 64, 76; *reminīscī, meminisse* + *g.*, 76

gerundium, slovesné substantivum, 65; *ad* + ak. g., 65, 78; – gen. g., 65, 78; gen. g. + *causā*, 66; – abl. g. prostý (prostředek nebo důvod) nebo s předl. *in a dē*, 66, 78

gerundivum, slovesné adjektivum, 74, 78; *ad*. + ak. g., 78; gen. g., 78; *in* + abl. g., 78; viz *konjugace, dativ pŕivodce*

H

habēre, + ak.: (odpovídá *dat. pŕivlastňovacímu*), 39; vyjádření věku (*Mārcus octō annōs habet*), 53

hendekasyllabus, 81

hexamet, 81

hīc, adv. místa („zde“), 32

hic haec hoc, 31, 32

I

īdem eadem idem, 50

īdūs, 13. nebo 15. den v měsíci, 43

ignōscere, + dat., 82

ille illa illud, 32

illīc, adv. místa („tam“), 32

immō, 31

impēdēre, + dat., 82

imperāre, + dat., 39

imperativ, 26, 28; dep. sloves, 63, 64; – i. zkrácený: 34 (*dūc!*), 40 (*dīc! fac!*); *fer!*, 40; – i. futura, 66, 79; *salvē, salvēte*, 31; *age, agite*, 28; – zákaz: *nōlī, nōlīte* + inf. (zdvořilý), 55; *nē* + konj. perf. (důrazný), 76

imperfektum: – indikativ, 53; význam, 52; tvary akt. a pas., 52; – konj. imperf., akt. a pas., 69

in, předl.: – s abl., 18, 20, 27; – s ak., 31; (= *contrā*), 82; – *in-*, předpona, 31, 35, 72

indikativ (způsob oznamovací), 26, 28, 67; v přímých otázkách, 70

īnferus, komp. *īnferior*, sup. *īnfirmus*, 66

infinitiv, 35–36; – i. přez. 35–36; koncovka (*-se > -re*), 36; pas., 36; – i. perf.: akt. a pas., 57; dep. sloves, 63; – i. fut.: akt. a pas., 61; – i. jako podmět, 36; jako předmět, 36; i. + *posse*, 35; + *velle*, 36; + *necesse est*, 36; + *pudet* (*Mē pudet hoc fēcisse*), 61; ak. + inf., viz *AcI*

inquit, 45

instrumentál, viz *ablativ nástroje*

inter, předl. s ak., 29

invidēre, + dat., 82

-iō, slovesa končící na *-iō*, 33

ipse ipsa ipsum, 35

īre, 48; se supinem *-um*, 58, 59; – *īrī*, neosobní pasivum, 61, 78; v inf. fut. pas., 61; participium přez., 62; – složeniny: *per-īre*, 62

is ea id, 24, 26, 27–28, 30, 32; předcházející vztažnému zájm., příp. nevyjádřené, 32; složenina *ī-dem*, 50

iste ista istud, 60

iubēre: + *AcI*, 37; není-li vyjádřena osoba, které se přikazuje, používá se inf. pas., 64–65

Iuppiter Iovis, 52

J

jamb, 80

jméno: j. měst a malých ostrovů (určení místa a směru, viz také *lokativ a akuzativ směru*), 29, 63–64; – osobní j. (*praenōmen*), 39; rodové j. (*nōmen*), 39; příjmení (*cognōmen*), 39; – podstatné a přídavné j., viz *substantivum, adjektivum*

K

kalendář, gregoriánský, 41; juliánský, 41

kalendae, 1. den v měsíci, 43

kmen: – jmenný, 34; rozpozná se podle gen. sg., 34; podle gen. pl., 34; 3. dekl.: souhláskové kmény, 34, 35, 37, 38; *i*-kmény, 34, 37, 48 (někdy ak. *-im*, abl. *-ī*); kmény všech deklinací, 41; – slovesný k., 26, 33, 36, 45–46; k. na *-u* 3. konjugace, 40; k. na *-i*, 33, 40, 36; k. přítomní, 56, 57, 59, 74, 79; k. perfektní, 56, 57, 59, 60; k. supinový, 59, 60

komparativ, 2. stupeň, – adjektiv, 40: *magnus, parvus, bonus, malus*, 52; *multī*, 52; *īnferus, superus*, 66; – adverbii, 51; – komp. + abl. srovnávací, 63; komp. + abl. *multō* nebo *paulō*, 48

koncovky, – jmenné a slovesné koncovky: viz *deklinace, konjugace, participia* a další hesla; – jejich význam pro rozeznání gramatického rodu, 21, 34; – řecké k.: vok. *Thēseu*, 65; ak. *āera*, 66

konjugace, 26, 36

konjunktiv, 67; – k. přítomní, 67; k. imperfekta, 69; k. perfekta, 76; k. plusquamperfekta, 77; – k. přací, 74, 76; k. rozvažovací, 70; k. vybízeční, 72, 73, 74; *nē* + konj. perf. (důrazný zákaz), 76; zvolací, 46–47; k. v nepřímých otázkách na místě indikativu nebo konj. rozvažovacího, 70, 71

kontrakce dvojitého i, 82

konzonant, viz *souhláska*

krácení dlouhých samohlásek, 26; – dlouhé samohlásky před následující samohláskou, 28; – samo-

hlásky ve víceslabičném slově před koncovkami kromě *-s*, 53

L

latus -eris, 62

libet (neosobně), + dat., 82

licet (neosobně), + dat., 47

lokál, viz *lokativ*

lokativ (určení místa měst a malých ostrovů), *-ae -ī* (= gen.), 29, 64; *-īs* (= abl.), 63, 64; *domī*, 54, 55

locus, – určení místa s předl. *in* nebo prostým ablativem místa: *eō locō*, 48; pl. *locī/-a*, 68

M

magnus, *tam m.*, *quam m.* = *tantus quantus*, 33; komp. *maior*, sup. *māximus*, 52; *magnī* (genitiv hodnoty), 71

maior, komp. od *magnus*, 52

malus, komp. *peior*, sup. *pessimus*, 52

Martialis, 79

maskulinum (mužský rod), 21

māximus, sup. od *magnus*, 52

melior, komp. od *bonus*, 52

meminisse, + gen., perf. s prez. významem, 76

měsíce: názvy m., 41, 42; přestupné m., 41

metuere, s *nē* + konj., 76

meus, voc. *mī*, 54

mī, vok. od *meus*, 54

míle, římská délková jednotka, 40

mille: pl. *mīlia* + gen. partitivní, 77

minārī, + dat., 82

mince, 49

minor, **minimus**, komp. a sup. od *magnus*, 52

minulost, viz jednotlivé časy (např. *imperfektum*)

míry: délkové, 40

miscēre, jednotlivé vazby, 73

místo: *in* + abl., 18, 20; odpověď na *ubi?*, 19; – jména měst a malých ostrovů: lokativ, 29, 64; prostý ablativ, 29, 64; – *domī*, lokativ, 54, 55

multī, komp. *plūrēs*, sup. *plūrīmī*, 52

multum, + gen. partitivní, 48; abl. *multō* + komp. *ante* nebo *post*, 48

N

násobení, 72 (*bis bīna sunt quattuor*)

nástroj (abl. nástroje), 30, 33, 68; vyjádřený gerundiem, 66

názvosloví, gramatické, 83

ne- (antická záporka: *ne-que*, *ne-scīre*, *nēmō* < *ne- + homō*, *nōlō* apod. < *ne- + volō*), 25, 55

-ne...?, tázací částice a příklonka, 19, viz též *nōn-ne nē*: *nē... quidem*, 68; – záporka *nē* spojky *ut*, (po *verba postulandī et cūrandī*), 67–68, 71; *nē + quis*, 77; – *nē* + konj. perf. (zákaz), 76; *nē, utinam nē* + konj. přací, 76; po *verba timendī*, 76; *nē-ve*, 68

nec, viz *neque*

nesesse est, + inf. a dativ osoby, 36; + AcI, 37

nēmō, 35; *et nēmō = nec quisquam*, 66; *ut nēmō = nē quis*, 77

neosobní: – slovesa: *nesesse est*, 36, 37; *pudet*, 61; *fit*, *accidit*, + *ut* + konj., 77; *libet*, *licet*; 47; pasivum neosobní, (např. *irī*), 61; – neosobní tvar opisného časování trpného (např. *tancendum est*), 74–75; – AcI + *nesesse est*, 37.

nepřechodná slovesa (*verba intrānsitīva*), 24, 64

nepřímý: n. předmět, 33; n. otázka, 70, 71, 76, 78; n. řeč, 37, 57, 70

nesklonná slova, 22, 41

neque/nec, 25, 38; – *et nōn*, *sed nōn = neque*, 25; *et nūllus = neque ūllus*, 52; *et nēmō, et nihil = nec quisquam, nec quidquam*, 66; *et numquam = neque umquam*, 66; – *neque... neque...*, 31; také *nec* (bez rozdílu), 38

neuter -tra -trum, 44

neutrum (střední rod), 21; – 2. dekl., 21; – 3. dekl., 35, 37, 62; – 4. dekl., 58; neosobní vazba gerundiva (*tacendum est*), 74–75

nēve, 68

nihil, 45; *et nihil = nec quidquam*, 66; *nīl*, 82

nīl, = *nihil*

nocēre, + dat., 82

nōlle: tvary, 55; *nōlī, nōlīte* (+ inf.; zákaz), 55

nōmen, rodové jméno, 39; *eī n. est Iūlius* (dat. převlastňovací), 39; jako gramatický termín, 83

nominativ, 24; sg. 3. dekl., 34, 35; n. s infinitivem, 43, 66, 82; viz také *podmět*

nōn, 18; *et nōn, sed nōn = neque*, 25; *nōn volō = nōlō*, 55; *nōn solum... sed etiam*, 31

nōnae, 5. nebo 7. den v měsíci, 43

nōnne...?, 31

nōvisse, 63

nūbere, + dat., 82

nūllus, 45, 52; *et nūllus = neque ūllus*, 52

num...?, 20, 31; *num quis...?*, 77

nummus, gen. pl. také *nummum*, 77

numquam, *et numquam = neque umquam*, 66

- O**
- oblīvīscī**, + gen. nebo ak., 64, 76; *oblītus sum*, perf. přezens, 76
- oboedīre**, + dat., 82
- ōdisse**, perf. s přéz. významem, 75
- odhodláni**: opisné časování fut. akt., 61
- omnis**, *omnēs*, *omnia*, 45
- opisné časování**: – o. č. činné, 61; – o. č. trpné, 74; neosobní tvar opisného časování trpného (např. *tacendum est*), 74–75; s dativem původce, 74
- optimus**, sup. od *bonus*, 52
- osoba**: 24, 45–46; osobní koncovky časů, viz *prēzens*, *imperfektum*, *perfektum*, *plusquamperfektum*, *futurum*; – osobní zájm., 24, 27, 45, 46, 55; – ukazovací zájm., 32, 60: I. osoba (*hic*, „tento“), 31, 32; II. osoba (*iste*, „ten tvůj“), 60; III. osoba (*ille*, „onen“, „tamten“)
- ostrovy**: jména měst a malých o., 29, 64
- otázky**: – přímé: *-ne*, 19, *num*, 20, *nōnne*, 31; slovesný způsob, 70; – nepřímé, 70, 71, 76, 78
- Ovidius**, 79
- P**
- pády**, 33, 83; – pořadí pádů, 15; – viz jednotlivé pády (např. *nominativ* apod.)
- parātus**, p. *ad* + ak., 65
- parcere**, + dat., 82
- pārēre**, + dat., 39, 82
- participium**, 44; – p. přéz., 44; v ablativu, 44; – p. perf., 57; p. dep. sloves, 63, 65; – p. fut. 60–61, 62–63; opisné časování činné, 61; – p. přéz. a fut. mají akt. tvary, 47, 62–63; – p. v abl. absolutním, 60: p. přéz., 60; p. perf., 60; – p. perf. jako adjektivum, 57–58; shoda p. s podmětem, 65
- parvus**, komp. *minor*, sup. *minimus*, 52; *parvī*, gen. hodnoty, 71
- pasivum**, 29–30, 36, 48, 50, 51, 64–65, 74; viz též *deponentní slovesa*
- paulum**, + gen. partitivní, 48; abl. *paulō* + komp. *ante* nebo *post*, 48
- peior**, komp. od *malus*, 52
- pentametr**, 81
- per**, předl. s ak., 29; *per-*, předpona, 72
- per-dere**, 61
- perfektum**: – indikativ, 56: akt., 56; pas., 57; dep. sloves, 63; – konj. p., akt. a pas., 76; *nē* + konj. p. vyjadřuje zákaz, 76; – infinitiv, akt. a pas., 57; participium, 57, 65; p. přezens, 56, 76; p. s přéz. významem, 75, 76; – p. kmen, 57, 59, 60, 63, 56; – *futurum perfectum*, viz *futurum per-īre*, 74
- písmena**: latinská, 8; řecká v latinské abecedě (Y a Z), 8; písmena U a v, 8
- placēre**, + dat., 82
- plaudere**, + dat., 82
- plēnus**, + gen., 31
- plurál**: sloves, 18; substantiv, 19; – básnický, 82
- plūrālia tantum**, 38; 37 (*viscera -erum*), 38 (*castra -ōrum*), 38 (*liberī -ōrum*, *arma -ōrum*), 63 (*Athēnae -ārum*, *Delphī -ōrum*)
- plūrēs**, **plūrimī**, komp. a sup. od *multi*, 52
- plūris**, gen. hodnoty, 71
- plusquamperfektum**: – indikativ: akt. a pas., 62; – konj. p., akt. a pas., 77
- podmět** (nom.), 24; nevyjádřený podmět, 25, 26, 46; infinitiv na místě podmětu, 36
- poezie**: latinská poezie, 79
- podstatné jméno**, viz *substantivum*
- pohyb**: – p. někam: *ad* + ak., 29; *in* + ak., 31; odpověď na otázku *quō?*, 29; se jmény měst a malých ostrovů, 29, 63–64; *domum*, 55; – p. odněkud: *ā*, *ab* + abl., 29; *ē*, *ex* + abl. (odněkud ven), 27; *dē* + abl. („odněkud dolů“), 38; odpověď na otázku *unde?*, 29; se jmény měst a malých ostrovů, 29, 63–64; *domō*, 55
- posse**: tvary, 35, 38, 46; + inf., 55
- post**, předl. s ak., 29; *multō*, *paulō post*, 48
- pozitiv**, 1. stupeň adjektiv a adverbii, 42
- prae**, předl. s abl., 68
- praeesse**, + dat., 82
- praenōmen**, osobní jméno, 39
- préteritum**, minulý čas, 53, 56; viz *imperfektum*, *perfektum*, *plusquamperfektum*
- prēzens**, 53, 56; – indikativ p.: akt., 45; pas., 50; – konj. p., akt. a pas., 67, 69, – infinitiv p., akt. a pas., 36, 57; – participium p., 44; – perf. přezens, 56, 76; kmen p., 26, 59, 60, 74, 79; perf. s přéz. významem, 75, 76;
- prō**, předl. s abl., 68; *prō-*, předpona, 72
- prōdesse**, + dat., 82
- prope**, předl. s ak., 29
- prostředek**, viz *nástroj*
- předčasnost**, participium perf. (abl. abs.), 60; plusquamperfektum, 62 (ind.), 77 (konj.); futurum II, 73
- předložky**, 27; p. s abl., 27, 34, 38, 68, 75; p. s ak., 29, 31; jakožto předpony, 31, 35, 72
- předmět**, 24; – přímý a nepřímý p., 33; inf. na

místě předmětu, 36
předpony, 31, 35, 72
přechodná slovesa (*verba trānsitīva*), 24, 6
příčina: vyjádřená prostým gerundiem (*Fessus sum ambulandō*), 66; vyjádření působící příčiny (prostý ablativ nástroje), 30, 66; příčina účelová (gen. gerundia + *causā*), 66; – věty příčinné, 24 (*quia*), 35 (*quod*), 71 (*cum* + konj.)
příklonky, 19 (*-ne*), 22, 25 (*-que*), 32 (*-ce*, *-c*), 68 (*-ve*); přízvuk před p., 22
přímý: – předmět, 33; – p. řeč, 45; – p. otázka: *-ne*, 19, *num*, 20, *nōnne*, 31
příslovce, viz *adverbia*
přízvuk, 13; před příklonkami, 22
pudet, + ak. (a gen.), 61
puppis, ak. *-im*, abl. *-ī*, 48
putāre, + AcI, 37

Q

quam: *quam* v pozitivu vyjadřující komparativ, 63; *quam magnus* = *quantus*, 33; *quam* v superlativu (+ *potest*), 68; *q.* ve zvolacích větách, 33
quantus, 33; *quam magnus* = *quantus*, 33; *tantus q.*, 33
-que, spojka a příklonka, 22
quia, 24
quidem: *nē... q.*, 68
quī quae quod, 25, 31, 32; – na začátku věty, 32; nevyjádřený podmět, 25, 26, 46
quī? quae? quod?, tázací zájmeno + substantivum (tj. jako adjektivum ve shodě se subst.), 32
quisquam quidquam, *et nēmō, et nihil* = *nec quisquam, nec quidquam*, 66
quisque quaeque, quodque, 50–51
quis quid, neurčité zájmeno, 60; se *sī, nē, num*, 77; *ut nēmō = nē quis*, 77
quis? quid?, tázací zájmeno, 20, 22, 25, 30, 32; *quis?* se používá i jako adjektivum, ptáme-li se na jméno nějaké osoby, 32; rozdíl *quis/uter*, 44
quis-quis quid-quid, 75
quō?, otázka na směr pohybu, 29
quod (= *quia*), spojka: – příčinná, 35; *gaudēre quod* (čes. „že“), 37–38
quoque (částice), následuje za slovem, ke kterému se vztahuje, 19
quot?, 22
quotiēs?, 51

R

reduplikace v perfektu, 59–60, 61
re-, slovesná předpona, 72
-re (< *-se*), koncovka infinitivu, 35, 36
reminiscī, + gen., 76
resistere, + dat., 76
revertī, semideponentní sloveso, 75
rod: – r. slovesný: aktivum (činný) a pasivum (trpný), 30; – r. substantiv (*genus*): mužský (*masculinum*), 21; ženský (*femininum*), 21; střední (*neutrum*), 21; *genus commūne*, 83
rytmus, 80–81
rotacismus, (intervokálnícké *s > r*), 36, 37
rozsah, akuzativ rozsahu: místního, 40; časového, 42

Ř

řeč: – ř. přímá (“...”), 45; – ř. nepřímá (“...”), 37, 57, 70

S

s: intervokálnícké *s > r* (rotacismus), 36, 37; viz také *krácení, rotacismus*
salvē, salvēte, 31
samohlásky: výslovnost a délka samohlásek, 9, 11, 12; stažení dvojitého *i*, 82; – před vokály (a před *h*) se používají: *ab*, nikoliv *ā*, 29; *ex*, nikoliv *ē*, 31; jak *neque* tak *nec*, 38; *atque*, nikoliv *ac*, 40; srov. *souhlásky*; – změna samohlásky v kmeni: substantiva, 35, 37; slovesa, 61; – ve verši: samohláska na konci slova se spojuje se samohláskou (nebo *h-*) na začátku následujícího slova, 80; samohlásky a slabiky *-am, -em, -im, -um* na konci slova se vypouští, začíná-li následující slovo samohláskou (nebo *h-*), 80
-se, koncovka infinitivu, 35, 36
sē, 30, 70; *sē-cum*, 45
sed, 19; *sed nōn* = *neque*, 25; *nōn solum... sed etiam...*, 31
semideponentní slovesa, 75
shoda: přísudku s podmětem, 18; adjektiva (nebo odpovídajícího zájmena) se substantivem, 19–20, 32, 34, 39; adjektiva (přívlastku anebo jmenné části přísudku) s podmětem ve vazbě AcI, 37–38; shoda vztažného zájmena s řídícím substantivem v rodu a čísle, 25; – participia perfecta s podmětem: v perf. pas., 57–58 (a podobně i ve složených tvarech jiných minulých časů); v ostatních případech, 65 (deponentní slovesa); – gerundia

(jakožto adjektiva) se substantivem, 78–79
sentīre, + Acl, 37
servīre, + dat., 22
sēstertius: gen. pl. také *sēstertium*, 49
sī: + *quis*, 77; + futurum II, 73; + konj. imperf. nebo plusqpf., 78
sine, předl. s abl., 27
singulár: sloves, 18; substantiv, 19
slabika dlouhá/krátká, 13; dělení slabik, 12
slovní druh, 83
slovesa, 23; základní tvary latinských s., 59; s. různokmenná, 61; – s. složená (odvozená) s předponami, 31, 35, 46, 55, 61, 72, 82; vytváření složenin (a odvozenin), 31; ostatní složená slovesa, 38, 46, 55, 72; – s. přechodná (*verba trānsitīva*), 24; s. nepřechodná (*verba intrānsitīva*), 24; *verba dicendī et sentiendī*, + Acl, 70; *verba postulandī et cūrandī*, s *ut/nē* + konj., 67–68, 70; *verba timendī* s *nē* + konj., 76; – s. defektní, 45
slovosled, 18; s. v poezii, 79
složeniny, složená a odvozená slovesa, 31, 35, 38, 46, 55, 61, 72, 74, 82; složeniny + předl., 31
sōlum: *nōn sōlum... sed etiam...*, 31
sōlus, 52
současnost, participium préz. (abl. absolutní), 60
souhlásky, výslovnost, 9–10, 11–12; – vypuštění v v perf., 82; – před s. (kromě *h-*) se používají: *ab/ā*, 29; *ex/e*, 31; *nec/neque*, 38; *atque/ac*, 40; srov. *samohlásky*; – souhláska *i* (j), 10, 12, 72; – souhláskové kmeny 3. dekl., 34, 35, 37, 38
souslednost časová (*cōnsecūtīō temporum*), 69
spondej, 80
spojky, viz *věty* a *spojky* (např. *atque, ut*)
srovnávání (+ *quam* nebo prostý ablativ), 63; viz také *komparativ*
stažení, viz *kontrakce*
stopy, veršové, 80–81
studēre, + dat., 82
stupňování, – s. adjektiv, 40; – s. adverbii, 51; více viz *pozitiv, komparativ, superlativ*
suādēre, + dat., 82
sub, předl. s abl., 34; *sub-*, předpona, 72
substantivum, 20
summus, sup. od *superus*, 66
super, předl. s abl. vyjadřující téma (= *dē* + abl.), 75
superior, komp. od *superus*, 66
superlativ, 42–43; s. absolutní (= elativ), 52; – s. gen. partitivním, 52; – s. od adjektiv končících na *-er*, 51; od *facilis*, 51; od *magnus, parvus, bonus, malus*,

52; od *multī*, 52; od *īnferus, superus*, 66; – adverbii, 51
superus, komp. *superior*, sup. *summus*, 66
supinum: – s. končící na *-um*, 58; původně akuzativ směru slovesného substantiva 4. dekl., 59; s. v infinitivu fut. pas. (*verberātum irī*), 61; – s. končící na *-ū*, 58; původně ablativ vztahu od slovesného subst. 4. dekl., 59; – s. kmen, 59, 61
suprā, předl. s ak., 34
suus, 26; ve vedlejších větách, 70

T

tam: *tam magnus* = *tantus*, 33
tantus, 33; *tam magnus* = *tantus*, 33; *t. quantus*, 33
Thēseus, voc. řecký *Thēseu*, 65
Tiberis: ak. *-im*, abl. *-ī*, 48
Tibullus, 79
timēre a *verba timendī*, s *nē* + konj., 76
tot, 49
totiēs, 51
tōtus, 52
trā-dere, 61
trēs tria, 22
trochej, 80
týden, 43

U

ubi?, 19
účel: věty účelové, 69, 71; gerundivum + *causā*, 66; *ad* + gerundium/gerundivum, 65, 78; se supinem *-um*, 58
ūllus, 52; *et nūllus* = *neque ūllus*, 52, 66
umquam: *et numquam* = *neque umquam*, 66
unde?, 29
ūnus, 22
ut: – s konj. 1) po slovesech *postulandī et cūrandī*, 67–68, 70; v účelových větách, 69, 71; v záporu se používá *nē* (zřídka *ut nē*), 68, 71, 78; *ut nēmō* = *nē quis*, 77; 2) po výrazech *fit, accidit*, 77, a v účinkových větách, 69, 71; v záporu se používá *ut nōn*, 78; – *ut* srovnávací, s ind., 71
uterque utraque utrumque, 44
uter? utra? utrum?, 44; odlišnost od *quis? quī?*, 44
ūffī, + abl. nástroje, 68, 73
utinam, a *u. nē*, s konj. pracím: préz. (uskutečnitelné přání), 76; imperf. a plusqpf. (neuskutečnitelné přání), 78

V

V, **v**: v antice stále V, nikoliv U, 8; vypuštění v v perfektu, 82
vās vāsīs (3. dekl.), plur. *vāsa -ōrum* (2. dekl.), 73
-ve, spojka a příklonka, 68
vel: původ, odlišnost od *aut*, 43
velle: tvary, 36, 43, 55; + inf., 36; + AcI, 65; *nōn v. = nōlle*, 55
věk, způsoby vyjádření, 53
vēndere, + abl. ceny, 33
verba dīcendī et sentiendī, + AcI, 70
verba postulandī et cūrandī, s *ut/nē* + konj., 67–68, 70,
verba timendī, s *nē* + konj., 76
verērī, s *nē* + konj., 76
verš latinský, 79–81
věty: – v. obsahové: v. obavné, 76 (*verba timendī*, s *nē* + konj.); v. snahové 67, 68, v záporu *nē*, 68 (*verba postulandī et cūrandī*, s *ut/nē* + konj.); – v. příčinné, 24 (*quia*), 35 (*quod*), 71 (*cum* + konj.); – v. vztažné, 25, 30, 32; – v. účinkové, 69, 71; záporná *ut nōn*, 78; – v. účelové, 69, 71; v záporu *nē*, 71; – v. podmínkové, 77, 73; s konj. impf. nebo plusqpf., 78; – v. srovnávací, 71 (*ut* + ind.); – v. tázací: – přímé *-ne*, 19; *num*, 20; *nōnne*, 31; slovesný způsob, 70; – nepřímé, 70, 71, 76, 78;

– v. zvolací, 33, 46

vidēre, + AcI, 37; *vidērī*, vazba, 66

Vergilius, 83

vīs, 77

vokál, viz *samohláska*

vokativ: 25; v. končící na *-ī* (2. dekl.), 54; řecký v. *Thēseu*, 65

výčet, 23

výslovnost: 8; – v. klasická, 8; – v. středoevropská poklasická, 8, 11; – v. italská poklasická, 8, 12

Z

zájmena, 24, 26; – z. neurčitá, 60; – z. osobní, 24, 26, 27, 45, 46, 55; – z. přivlastňovací, 26, 27, 38; – z. tázací, 25, 32; – z. ukazovací, 32, 60: 1. osoba (*hic*, „tento“), 31, 32; 2. osoba (*iste*, „ten tvůj“), 60; 3. osoba (*ille*, „onen“, „tamten“), 32; – z. vztažná, 25; – z. zvrtná, 30, 62, 70

zákaz: *nōlī, nōlīte* + inf. (zdvořilý), 55; *nē* + konj. perf. (důrazný), 76

základní tvary sloves, 59

záporky, viz *nōn, ne-, nē* apod.

zlomky, 42

způsob, slovesný, 67, 83; viz *imperativ, indikativ, konjunktiv* apod.